

Vergaderjaar 2008–2009

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 203

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 december 2008

Hierbij sturen wij u het verslag van de VTE-Raad over telecom van 27 november jl. te Brussel. Tevens kom ik in de bijlage tegemoet aan toezeggingen die ik deed aan de Leden Aptroot, Hessels en Gesthuizen tijdens het AO ter voorbereiding van de Raad op 19 november jl.

De belangrijkste agendapunten van de Raad betroffen de herziening van het Europese regelgevend kader voor de telecomsector en de voorstellen voor verlenging en uitbreiding van de Europese roamingverordening. Ten aanzien van het regelgevend kader bereikte de Raad een politiek akkoord. Nederland heeft zich hierbij onthouden van stemming en tevens een stemverklaring afgelegd. De Raad kwam daarnaast tot een gemeenschappelijke aanpak over het voorstel tot herziening van de roamingverordening. Naast bovengenoemde onderwerpen, bespraken de ministers de rol die de universele dienst zou kunnen spelen in het streven om breedbandnetwerken verder te ontwikkelen en over het internet van de toekomst.

De staatssecretaris van Economische Zaken,
F. Heemskerk

Agendapunten	Behandeling
Herziening regelgevend kader telecomsector	Politiek akkoord
Roaming	Gemeenschappelijke aanpak
Mededeling toekomstige netwerken en het internet	Raadsconclusies
Mededeling omvang universele dienst	Gedachtewisseling

Herziening regelgevend kader telecomsector

Politiek akkoord

Na een langdurig debat in de Raad werd op basis van de compromisvoorstellen van het Franse voorzitterschap een politiek akkoord gesloten voor de herziening van het regelgevend kader voor de telecomsector.

De kern van de voorstellen betrof de bevoegdheden van de Commissie ten aanzien van besluiten van nationale toezichthouders, flexibilisering van het spectrumbeheer, de bevoegdheidsverdeling tussen de Commissie en de lidstaten, het oprichten van een Europese toezichthouder, versterking van de consumentenbescherming en de toegankelijkheid van telecomdiensten voor gehandicapte gebruikers (zie voor een uitgebreide toelichting en de Nederlandse standpuntbepaling Kamerstukken II 2006–2007, 28 851, nr. 54 en 2007–2008, 28 851, nr. 81). Op basis van de onderhandelingen tussen de lidstaten van het afgelopen jaar onder leiding van het Sloveense en Franse voorzitterschap is een compromisvoorstel voor de herziening van het regelgevend kader tot stand gekomen dat ter stemming op tafel lag. Dit compromis ziet er op hoofdpunten als volgt uit: de Commissie behoudt haar bestaande vetobevoegdheden ten aanzien van deelaspecten van marktbesluiten van nationale toezichthouders, maar deze worden niet verder uitgebreid naar de verplichtingen die nationale toezichthouders willen opleggen. De plannen van de Commissie voor een nieuw agentschap worden niet gesteund, maar het bestaande samenwerkingsverband van nationale toezichthouders zal wel een versterking moeten ondergaan om een meer consistente toepassing van het regelgevend kader te bevorderen. De voorstellen van de Commissie over consumentenbescherming en de toegankelijkheid van telecomdiensten voor gehandicapte gebruikers zijn nagenoeg volledig overgenomen in het compromis. De Raad steunt de voorstellen van de Commissie voor flexibilisering van het spectrumbeheer. De Raad wil echter geen bevoegdheids-overdracht naar de Europese Commissie: de lidstaten blijven zelf beslissen over de allocatie van het beschikbare spectrum.

Commissaris Reding stelde in haar interventie dat het compromis te weinig toekomstgericht is. Het zou een onvoldoende basis bieden voor het bewerkstelligen van een interne markt voor de elektronische communicatiesector. Commissaris Reding gaf aan dat de Commissie daarom niet kon instemmen met de compromisvoorstellen van het Franse voorzitterschap. Doordat de Commissie haar goedkeuring aan de voorstellen onthield, was unanimititeit van stemmen vereist om een politiek akkoord te kunnen sluiten, in plaats van een gekwalificeerde meerderheid van stemmen.

Nederland heeft zich uiteindelijk onthouden van stemming en daarbij een stemverklaring afgelegd. Doorslaggevend voor de Nederlandse onthouding was de overweging dat Nederland met een tegenstem een politiek akkoord over het compromis zou hebben geblokkeerd. Zonder een politiek akkoord zouden de onderhandelingen tussen de lidstaten opnieuw moeten worden gevoerd en zou het niet meer mogelijk zijn geweest om begin volgend jaar een nieuw regelgevend kader vast te stellen. Inhoude-

lijk gezien zou het waarschijnlijk niet haalbaar zijn om tot een voor Nederland beter compromisvoorstel te komen. Door het sluiten van een politiek akkoord wordt het voorstel van de lidstaten de inzet van de onderhandelingen met het Europees Parlement. Nederland heeft bij zijn onthouding een stemverklaring afgelegd waarin de bezwaren zijn uitgesproken tegen de wijze waarop de Europese Commissie in het verleden gebruik heeft gemaakt van haar vetobevoegdheden ten aanzien van marktbesluiten van nationale toezichthouders, waarbij werd verwezen naar de Nederlandse kabelzaak. Ook het Verenigd Koninkrijk en Zweden onthielden zich, om uiteenlopende redenen, van stemming. Ook heeft Nederland voorgesteld om lidstaten meer invloed te geven op de samenstelling van de lijst van relevante markten die in principe voor ex-ante marktregulering in aanmerking komen. Daarvoor was onvoldoende steun.

De volgende stap in het proces betreft een tweede lezing door het Europees Parlement. Daarna zal ook de Raad zich buigen over het voorstel in tweede lezing. Een definitief politiek akkoord vereist nogmaals besluitvorming in de Raad.

Roaming

Gemeenschappelijke aanpak

De Raad kwam tevens tot overeenstemming over de voorgestelde verlenging en uitbreiding van de roamingverordening, die sinds 2007 een maximumtarief voorschrijft voor mobiele telefoongesprekken in het buitenland (EU). De verlenging houdt in dat de regulering van de tarieven voor mobiele telefonie tot 2013 zal worden voortgezet. De vigerende tarieven worden daarbij verder verlaagd. Ook wordt afrekening per seconde verplicht gesteld (na maximaal 30 seconden). Verder wordt de regulering uitgebreid naar sms-berichten in het buitenland (EU). Vanaf 1 juli 2009 mag een sms-bericht de consument niet meer dan € 0,11 excl. BTW kosten (operators mogen maximaal € 0,04 aan elkaar in rekening brengen). Ten aanzien van dataroaming (mobiel internet) zal ook per 1 juli 2009 een maximumtarief worden ingesteld aan de kosten die mobiele operators bij elkaar in rekening mogen brengen (€ 1 per megabyte). Tenslotte krijgen consumenten per 1 juli 2010 de mogelijkheid een maximaal kostenplafond voor dataroaming in te stellen om onverwacht hoge rekeningen, de zgn. «bill shocks», tegen te gaan.

Nederland heeft steun uitgesproken voor de nieuwe roamingverordening. Wel heeft Nederland aangegeven dat tariefregulering een tijdelijke maatregel zou moeten zijn en heeft de Europese Commissie opgeroepen om na te denken over structurele oplossingen voor het tekort aan concurrentie op de markt voor bellen, sms'en en mobiel internetten in het buitenland (EU). Naar verwachting zal het Europees Parlement in april 2009 over het herzieningsvoorstel stemmen, waarop een formeel akkoord in de Raad zal volgen.

Herziening Richtlijn Universeledienstverplichting

Gedachtewisseling

De Raad debatteerde over de mededeling van de Commissie over de tweede periodieke herziening van de Richtlijn Universeledienstverplichting. In deze mededeling concludeert de Commissie dat momenteel geen aanleiding bestaat om mobiele telefonie en breedbandinternet als «universele dienst» aan te merken (zie Kamerstukken II, 2008–2009, 21 501-33, nr. 196). Wel wordt expliciet aandacht gevraagd voor de mogelijke rol van de universele dienst voor de ontwikkeling van breedbandnetwerken, met name in dunbevolkte gebieden. De lidstaten waren het erover eens dat toegang tot breedbandinternet cruciaal is voor de

informatiemaatschappij en de e-inclusie van burgers. De vraag of breedbandinternet op termijn als universele dienst moet worden aangemerkt, kon slechts worden beantwoord op basis van gedegen onderzoek. De lidstaten hadden een voorkeur voor een flexibele aanpak waarbij rekening kan worden gehouden met specifieke nationale omstandigheden.

Ook Nederland was ingenomen met de aandacht voor breedbandontwikkeling. Nederland behoort tot de lidstaten met de hoogste penetratiegraad van breedband binnen de EU. Indien breedbandinternet in de toekomst als universele dienst wordt aangemerkt, dan moeten lidstaten volgens Nederland niet worden verplicht een partij aan te wijzen die die voorziening moet aanbieden indien de markt het reeds het beoogde resultaat realiseert.

Toekomstige netwerken en het internet

Raadsconclusies

De Raad nam conclusies aan over de mededeling van de Commissie over toekomstige netwerken en het internet. Met de conclusies vraagt de Raad aandacht voor het belang van toekomstige toepassingen van het internet voor maatschappelijke, economische en educatieve doeleinden. Nederland heeft de conclusies gesteund.

Programma interoperabiliteit Europese overheidsorganisaties (ISA)

Tijdens het AO ter voorbereiding op de VTE-Raad heb ik de heer Aptroot toegezegd in te gaan op het nieuwe programma ter bevordering van de interoperabiliteit van Europese overheidsorganisaties (ISA). De Commissie stelt voor een besluit te nemen ter instelling van dit programma. Het ISA-programma heeft tot doel de interoperabiliteit van overheidsorganisaties te bevorderen: concreet houdt dit in dat door het maken van afspraken en het ontwikkelen van technische hulpmiddelen obstakels in de digitale uitwisseling van gegevens uit de weg worden geruimd. De achterliggende gedachte bij het programma is dat overheden steeds meer diensten, taken en informatie digitaal aanbieden. Ten gevolge daarvan vindt ook de interactie tussen overheid enerzijds en burger en bedrijf anderzijds steeds vaker via elektronische weg plaats. Gegeven deze ontwikkelingen ontstaan er mogelijk risico's van zogenaamde «e-barrières» voor burgers en bedrijven die actief zijn op de interne markt en hiervoor gebruik maken van overheidsdiensten en -informatie in andere lidstaten. Dit risico ontstaat omdat de transitie naar e-government hoofdzakelijk wordt doorgevoerd vanuit een nationaal perspectief. Daardoor is toegang voor buitenlandse burgers en bedrijven niet altijd goed geregeld. Daarnaast sluiten de systemen van de lidstaten slecht op elkaar aan. Het ISA-programma is de opvolger van het lopende IDABC-programma, dat eind 2009 zal aflopen.

De heer Aptroot vraagt in het bijzonder naar de financiële aspecten van dit nieuwe programma en met name naar de houdbaarheid van de uitgaven. Hierover het volgende. Bij de voorbereiding van het programma ISA (2010–2015) zijn de financiële middelen voor het programma zorgvuldig gewogen. Er is nadrukkelijk gekozen voor de voortzetting van de bekende aanpak, waaraan een budget gekoppeld wordt van € 164 miljoen voor de gehele periode van 2010–2015. Hiermee worden (herbruikbare) gemeenschappelijke diensten en voorzieningen voor grensoverschrijdend gegevensverkeer ontwikkeld en beheerd, kaders ontwikkeld voor het afstemmen van interoperabiliteitsinitiatieven in de lidstaten (zoals de Nederlandse Overheids Referentie Architectuur) en activiteiten ontplooid om vroegtijdig in te spelen op ICT-uitvoeringsaspecten van nieuwe EU

wetgeving. Het ISA programma biedt tevens goede kansen voor versterking van het Europese draagvlak voor nationale programma's gericht op bevordering van gebruik van open standaarden en opens source software, zoals het actieplan Nederland Open in Verbinding.

Het gaat hier dus om een stimuleringsregeling met een vast uitgavenplafond. Elk jaar zal een jaarbegroting voor het programma ISA worden aangeboden aan lidstaten, die zitting hebben in het op te richten managementcomité. De lidstaten hebben controlerende bevoegdheid wat betreft de uitgaven in het kader van ISA. In de drie voorafgaande programma's, die totaal een periode van vijftien jaar bestrijken, is nooit sprake geweest van kostenoverschrijding.

Onbedoeld roamen

Tijdens het AO zijn door de heer Hessels vragen gesteld over het onbedoeld roamen in de grensstreek. Ik heb u hierover u nader geïnformeerd in mijn brief van 12 november 2008 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 21 501-33, nr. 196). In deze brief heb ik onder meer aangegeven dat voor consumenten een oplossing voor handen is, te weten handmatige selectie van het netwerk. Ongewilde roaming kan daarmee worden voorkomen. Inmiddels heeft Vodafone mij bericht dat dit bedrijf op haar website een speciale link heeft geopend, met daarin informatie aan de klanten over maatregelen die de consument zelf kan treffen om het ongewenste roamen in de grensstreek tegen te gaan. Verder stelt het Agentschap Telecom een onderzoek in naar het zendgebied van masten langs de grens teneinde na te gaan of dit in overeenstemming is met internationale afspraken. Ik zal u over de uitkomsten van dit onderzoek informeren.

Drempels bij specifieke roamingtarieven

Mevrouw Gesthuizen uitte tijdens het AO haar zorgen over het opwerpen van drempels voor de consument bij de toegankelijkheid van speciale roamingtarieven. Ook verwees zij naar een discussie op een internetpagina, waar geklaagd werd over het bij herhaling moeten betalen van een starttarief als de GPRS-verbinding wordt verbroken door gebrekkige dekking bijvoorbeeld in de metro of een warenhuis.

Met betrekking tot de zorgen van mevrouw Gesthuizen over de toegankelijkheid van speciale roamingtarieven heb ik tijdens het debat reeds opgemerkt dat er mijn inziens geen sprake is van hoge drempels. De Europese roamingverordening beschermt de consument middels een maximumtarief, het zogenaamde Eurotarief. Dat tarief geldt automatisch, tenzij is gekozen voor een speciaal pakket. Mobiele aanbieders bieden hun klanten vaak specifieke roamingtarieven aan die financieel voordeliger kunnen zijn voor de consument. In de regel volstaat een eenmalige simpele aanmelding voor de speciale tarieven. Er is geen sprake van een echte toegangs-drempel.

Sommige aanbieders bieden hun klanten speciale roamingtarieven aan waarbij een vast starttarief per sessie wordt gecombineerd met relatief lage gebruikstarieven. Consumenten kiezen dan voor een andere constructie dan de uitgangssituatie waarin het Eurotarief onverkort geldt. Indien de verbinding wegvalt en de consument opnieuw belt, wordt inderdaad een nieuwe sessie gestart en wordt het starttarief opnieuw in rekening gebracht. Het wegvallen van de verbinding is meestal het gevolg van plaatselijke technische beperkingen. De consument kan desgewenst kiezen voor Eurotarief of eventueel voor een andere aanbieder waarbij die problemen zich in mindere mate voordoen.